Kompozicija slike in barve

O čem govori to poglavje

Kompozicija je razporeditev različnih elementov v sliki. V tem poglavju bomo razložili, kako lahko komponiraš sliko, da dobiš določen učinek, in tudi nekaj o uporabi barv in različne osvetlitve.

Vision *v akciji – kratek opomnik za delo na terenu*

1. Kompozicija: uporabiš lahko sredinsko kompozicijo, zlati rez ali diagonale, da dobiš uravnoteženo sliko.
2. Pri snemanju dialogov lahko uporabiš pravilo zlatega reza.
3. Barve in svetloba: poišči snemalne lokacije z ustreznimi barvami in osvetlitvijo, da poudariš razpoloženje na svojih posnetkih. Zaupaj si, uporabi občutek.
4. Bodi pozoren na pogoste napake:
• ne puščaj preveč prostora nad glavo ali okoli objekta snemanja, kadar ne uporabljaš širokih filmskih planov
• poravnaj položaj kamere, da dobiš poravnane vertikalne in horizontalne linije
• preveri robove posnetka, ki naj bodo čisti

Katero opremo potrebuješ

V osnovi potrebuješ le kamero (ali fotoaparat). Stativ in morda dodatna luč ti bo prinesla več izkušenj, vendar ni nujna.

Podrobnejša razlaga

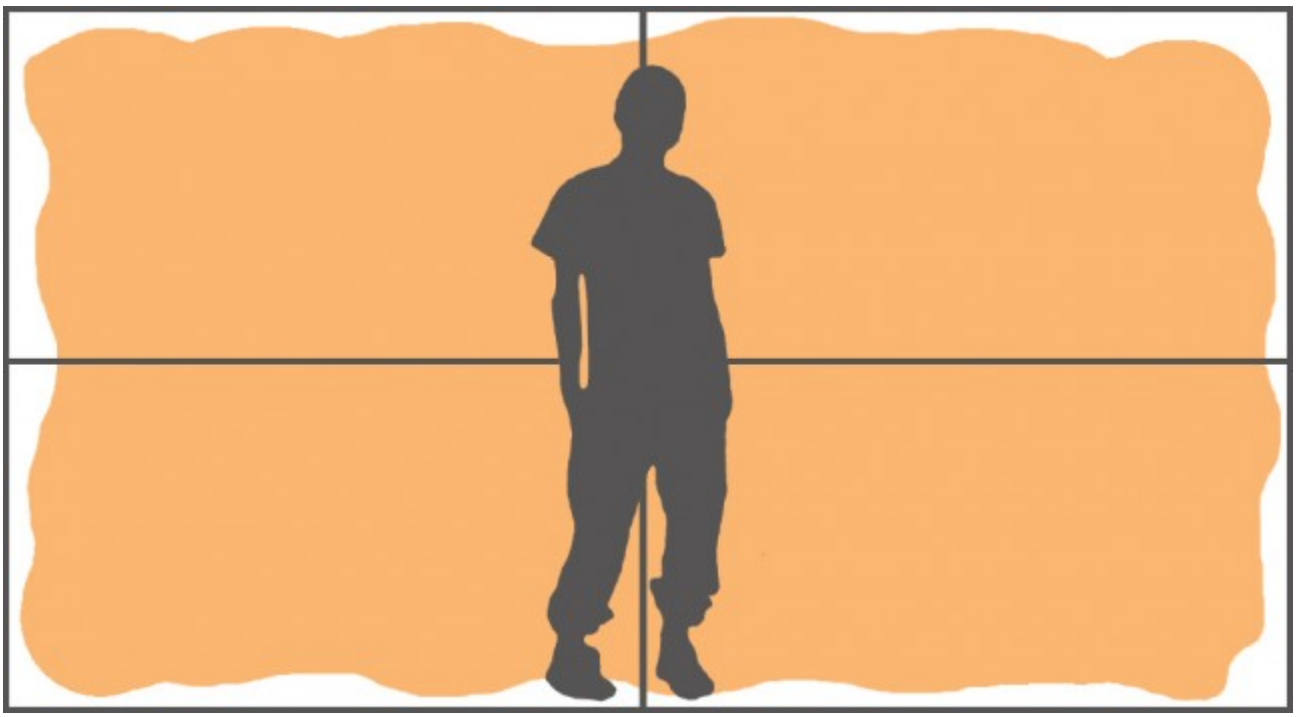
Namen dobre kompozicije je, poleg estetskega vtisa, narediti sliko razumljivo za gledalca. Kot videoustvarjalec lahko črpaš znanje o kompoziciji iz fotografije in različnih vrst umetnosti. Kadar snemaš statične/mirujoče posnetke, kjer ne uporabljaš gibanja kamere, lahko kompozicijo načrtuješ zelo natančno. V posnetkih, ki so narejeni z gibanjem kamere ali pa se v samem posnetku objekti ali osebe premikajo, pa je natančno kompozicijo težje načrtovati. Če so posnetki bolj kompozicijsko kompleksni, jih v montaži lahko pustiš, da trajajo dlje, da bodo imeli gledalci dovolj časa, da razberejo sliko. Če je kompozicija slike bolj enostavna in v njej ni veliko elementov, pa lahko posnetki v montaži trajajo krajši čas.

Poleg osnovnega znanja o komponiranju različnih elementov v sliko, kot kompozicijski element, igrajo vlogo tudi barve in osvetlitev.

Vrste kompozicije

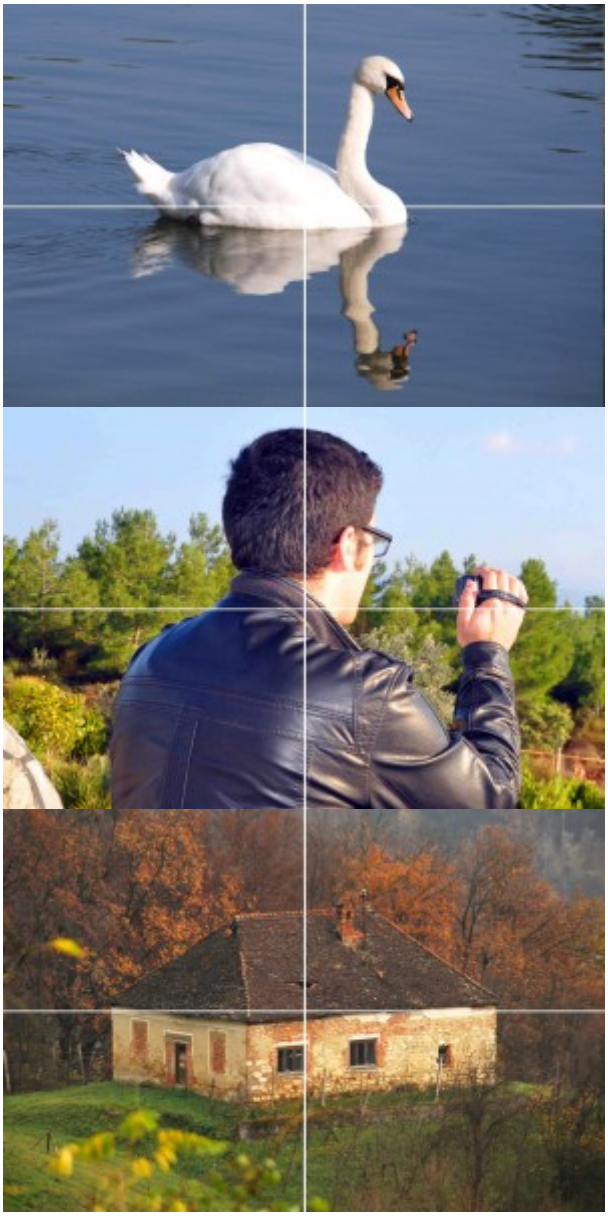
Obstaja več načinov, kako lahko komponiraš glavno osebo ali objekt oz. osebe in objekte v sliko, da dobiš določen učinek. V nadaljevanju so predstavljeni trije načini, ki so preprosti za izvedbo in učinkoviti.

Sredinska kompozicija

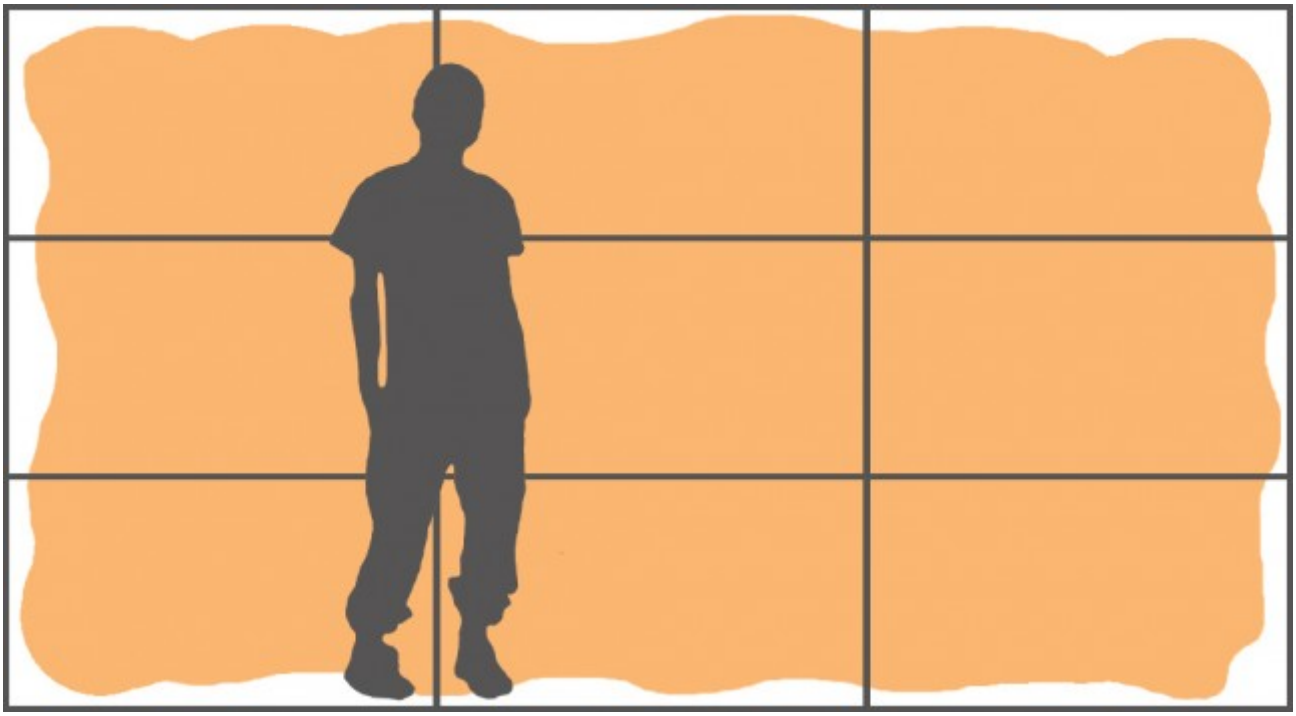
Sredinska kompozicija

Kadar glavni objekt snemanja umestiš v sredino slike (vertikalno oz. horizontalno), dobiš sredinsko kompozicijo. Slika tako deluje umirjeno, statično in stabilno. Sredinska kompozicija je najenostavnejša od vseh in je tudi prva, ki nam pride na misel, ker se naš um pri gledanju samodejno vedno najprej usmeri v sredino slike in ima rad uravnovešene slike. Potruditi pa se moraš, da raziščeš tudi druge načine, kako lahko objekt ali osebo ustrezno predstaviš. Vendar sredinske kompozicije ne zanemari in razmisli, za katere posnetke v tvojem filmu je morda ta oblika najbolj ustrezna.

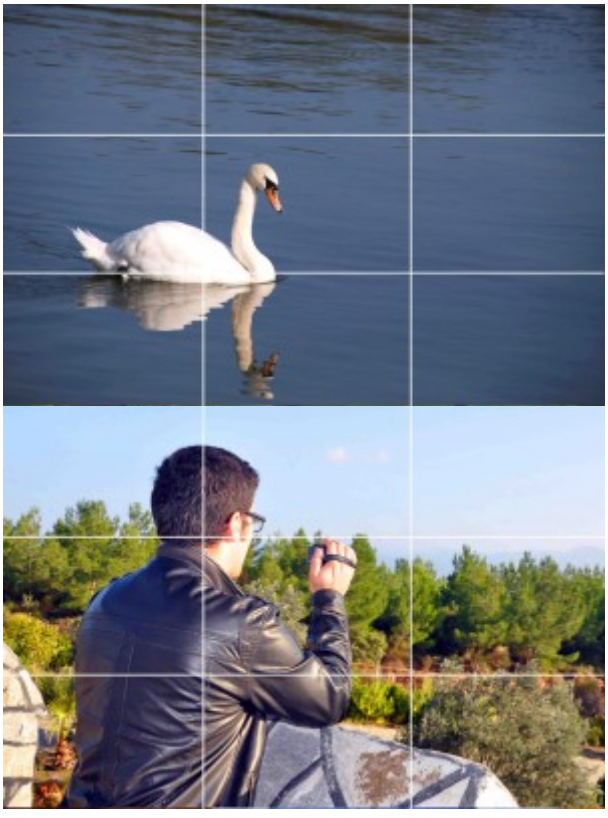
Primeri sredinske kompozicije

Pravilo tretjin

Pravilo tretjin

V skladu s pravilom tretjin sliko razdeliš na približno tri enake dele po dolžini in višini ter umestiš glavni objekt ali osebo na eno izmed linij, ki dele razmejujejo. Z uporabo pravila tretjin delujejo slike bolj dinamično, vendar še vedno harmonično. Pravilo tretjin najdemo tudi na različnih drugih področjih: v glasbi, geometriji, arhitekturi, v razmerjih človeškega telesa, naravi ...

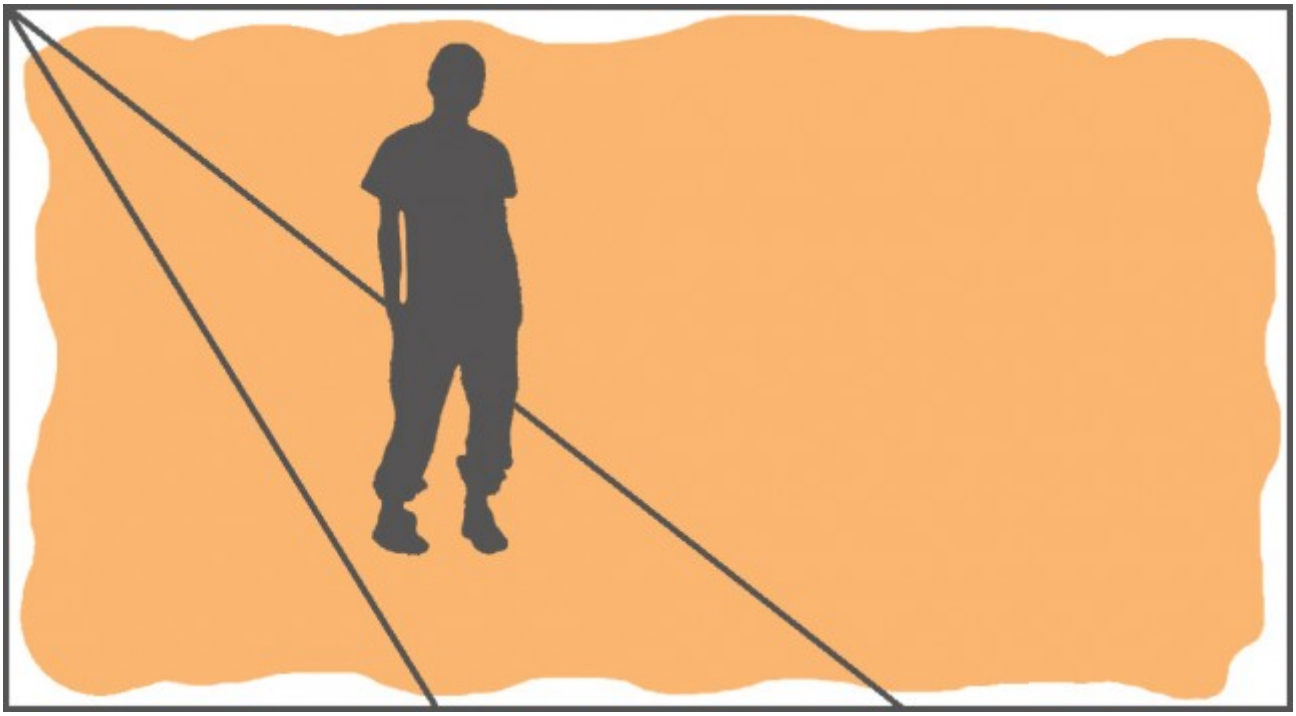
Primeri pravila tretjin

Pogosto uporabo pravila tretjin reza najdemo v filmu pri snemanju dialogov. Osebo, ki govori in jo vidimo v obraz, komponiraj v dve tretjini slike, osebo, ki jo vidimo v hrbet, pa v eno tretjino slike.

Primer komponiranja dialoga z uporabo pravila tretjin

Diagonale

Diagonalna kompozicija

Najbolj dinamično in globinsko kompozicijo dobiš, kadar umestiš glavne objekte snemanja ali osebe v diagonalno linijo od leve proti desni ali obratno.

Primeri diagonalne kompozicije

Dekomponirana slika

Kadar želiš v gledalcu vzbuditi prav posebne, lahko neprijetne občutke, lahko komponiraš elemente v sliko neuravnovešeno. Na ta način lahko ustvariš občutek kaosa, morda nepomembnosti ali kateri koli drug občutek.

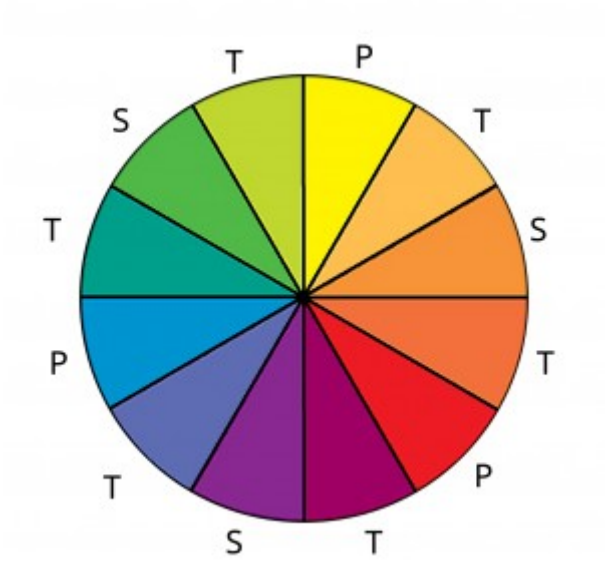

Primeri dekomponirane slike

Barve

Barve so poleg umeščanja elementov v sliko eno najpomembnejših kompozicijskih sredstev in so zelo pomembne za ustvarjanje določenega vzdušja.

Barvni krog; primarne barve (P), sekundarne barve (S), terciarne barve (T)

Primarne barve: rdeča, modra in rumena so optimistične barve. Slika v teh barvah deluje veselo in svetlo.

Sekundarne barve: zelena, oranžna in vijolična nastanejo z mešanjem primarnih barv. Slika v teh barvah deluje bolj nevtralno.

Terciarne barve: rdeče oranžna, rumeno oranžna, rumeno zelena, modro zelena, modro vijolična in rdeče

vijolična nastanejo z mešanjem primarnih in sekundarnih barv. Slika v teh barvah deluje bolj umirjeno, lahko tudi depresivno.

Harmonične barve: so barve, ki ležijo druga zraven druge v barvnem krogu. Kadar jih uporabiš skupaj, dobiš harmonično in uravnoteženo sliko.

Primeri uporabe harmoničnih barv

Komplementarne barve: so barve, ki ležijo nasproti druga drugi v barvnem krogu. Kadar jih uporabiš skupaj, dobiš zelo dinamično in kontrastno sliko. Včasih te barvne kombinacije delujejo celo neprivlačno oz. odbojno. V naravi takšne barvne kombinacije uporabljajo določene rastline ali plazilci, da pokažejo svojo strupeno naravo in se z njimi branijo pred napadalci (kuščarji, kače ...).

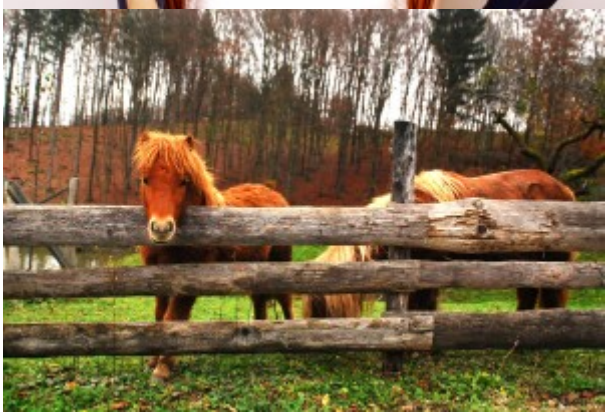
Primeri uporabe komplementarnih barv

Osvetlitev (ang. *light tones*)

Pomemben kompozicijski element v sliki je tudi razmerje med svetlobo in senco. Glede na količino svetlobe delimo slike v tri skupine:

- svetla osvetlitev (ang. *high key*): slika je zelo svetla, z malo sencami ali temnimi deli, ustvarimo jo z uporabo močne prednje luči in bolj odprto zaslonko (iris)
- srednja osvetlitev (ang. *middle key*): razmerje temnih in svetlih delov slike je uravnovešeno
- temna osvetlitev (ang. l*ow key*): slika je sestavljena iz pretežno temnih tonov in z veliko sencami, ustvarimo jo z zelo malo ali nič prednje luči in z osvetlitvijo objekta od zadaj

Primer svetle, srednje in temne osvetlitve

Uporaba različnih objektivov

Določene učinke na sliki lahko dosežeš tudi z uporabo različnih objektivov. Pri snemanju z manjšo kamero to običajno pomeni, da se moraš odločiti, ali boš snemal od daleč z uporabo zoom in, iz srednje oddaljenosti z zoomom nekje na sredi ali pa od blizu z uporabo zoom out (več o uporabi objektivov si preberi v poglavju *Kamera – napredno*).

Pogoste napake

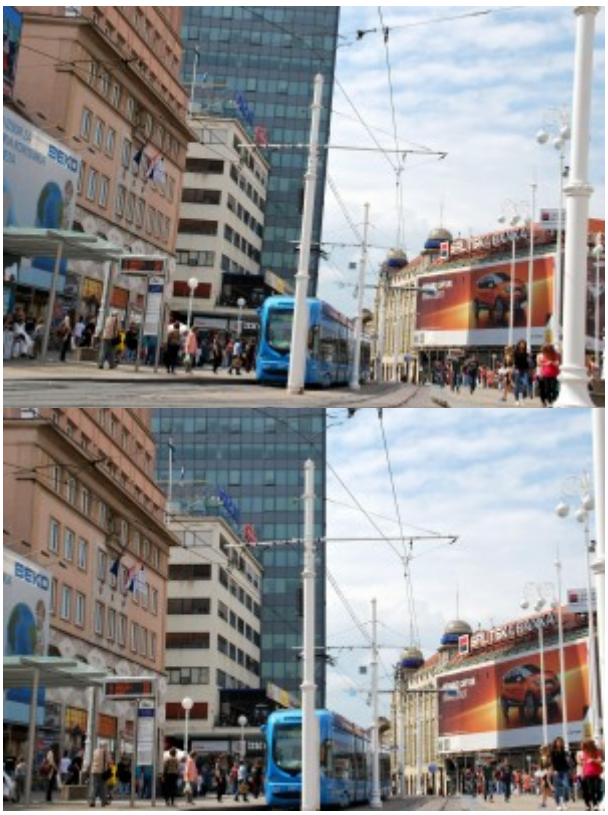
1. Bodi pozoren, da okrog glavnega objekta snemanja ali osebe ne pustiš preveč odvečnega prostora.

Preveč prostora nad glavo in dober porez

2. Bodi pozoren, da so horizontalne in vertikalne linije poravnane, da je npr. most vodoraven, da hiša stoji navpično …, razen če želiš namenoma doseči drugačen učinek.

Nepravilno poravnane vertikale in pravilno poravnane vertikale

3. Bodi pozoren, da so robovi kadra očiščeni in da na njih ni čudno porezanih delov objektov ali oseb, npr. da vidimo samo stopalo ali roko druge osebe oz. da objekt ali oseba, ki jo snemamo, ni nenavadno porezana … V tem primeru spremeni postavitev kamere ali filmski plan.

Porezane okončine in dober porez

Vaje

1. Posnemi (ali fotografiraj) primere različnih vrst kompozicij.
2. Posnemi (ali fotografiraj) primere različnih barvnih kombinacij. Poskušaj skozi barvo ujeti občutke, najdi tudi ustrezne motive za ustrezne barve.
3. Izdelaj kratek videokolaž v svetli ali temni osvetlitvi. Najdi tematiko, ki odgovarja tipu osvetlitve.
4. Ko gledaš film, opazuj, kako je komponirana slika, pa tudi uporabo barv in vrste osvetlitve.

Sorodne teme in zunanji viri

Poglavja: Kamera – osnove / Kamera – napredno / Osnove osvetlitve

Metodologija

Če se učiš to poglavje sam /-a ali vodiš skupino udeležencev skozi proces, bo v veliko pomoč, če si izberete temo in z njo povežete vaje. Motivacija za delo bo večja, na koncu pa lahko posnetke zmontirate in izdelate kratek filmček.

Terminologija

kompozicija, sredinska kompozicija, zlati rez, diagonale, primarne barve, sekundarne barve, terciarne barve, harmonične barve, komplementarne barve, svetla osvetlitev, srednja osvetlitev, temna osvetlitev